

Can Barrusca

Santa Eugènia de Berga

Ubicació

Comarca: Osona
Lloc/Adreça: Nucli de Santa Eugènia
Emplaçament C/ Canigó, n.4-10. 08507 Santa Eugènia de Berga.

Coordenades:

Latitud: 41.90064
Longitud: 2.28266
UTM Est (X): 440499
UTM Nord (Y): 4638993

Classificació

Número de fitxa 08246-19
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Edifici
Estil / època: Modern Contemporani
Segle XVIII-XIX
Estat de conservació Bo
Protecció Inexistent
Accés Fàcil
Ús actual: Residencial
Titularitat Privada
Titular: Ref. cad.: 46001DG4309S

Fitxes associades:

[Cal Barber](#)

Autoria de la fitxa Anna M. Gómez Bach
Data de registre de la fitxa: dj., 20/04/2006 - 02:00

Descripció

Conjunt d'edificis que havien format una fàbrica antiga, tots els cossos estan format per planta baixa, tres pisos i golfes que s'adapta a la pendent del terreny natural. La tècnica constructiva emprada és mixta ja que s'observen nombroses reformes a l'estructura original. Aquesta seria de pedra de dimensions petites i mitjanes lligada amb argamassa i arrebossat, a excepció de la cantonada. Mentre que les reformes posteriors són en maçoneria i totxana combinant amb ciment. La coberta conservada és a doble vessant, de teula aràbiga i amb el carener perpendicular al carrer. El conjunt es troba orientat est-oest i el seu aspecte actual evidencia les diverses reformes sofertes, sobretot a les modificacions fetes en època contemporània, qual l'edifici era emprat com a fàbrica de botons. A la façana principal les obertures es disposen de forma irregular.

Observacions:

Aquest edifici, juntament amb els dos del costat, formen l'antic Cam Barrusca, també conegut com la Fàbrica de llangonisses, al considerar-se per molts habitants la primera fàbrica de llangonisses d'Osona, datada d'inici s. XX.

Història

L'edifici que ara és un habitatge havia set una fàbrica d'embotits a principi del segle XIX, i el propietari era conegut com "en Barrusca", en principi el negoci li va fracassar i es va pensar entre les tres cases, quedant aquestes subjectes a mals aguris. Es diu també que per aquest motiu foren esborrades les inscripcions de les tres cases. Aquest conjunt es trobava a la sagrera de Sant Eugènia de Berga. La documentació sobre la sagrera de Santa Eugènia és molt notable a partir del segle XIII, en un moment d'augment demogràfic quan molts sagrers es varen convertir en habitatges per als fills segons de masos i gent d'ofici, que es podien desplaçar per haver redimit els seus senyors feudals o al·lodials. En principi, totes les cases de la sagrera depenien de les respectives esglésies i estaven sota el domini del rector i el fur eclesiàstic. És per això que els rectors es diuen senyors de la sagrera i cobraven sobre cada casa un tribut que a Santa Eugènia acostumava a ser un capó o gallina per un solar simple i dos capons per un solar gran, que constava d'una casa i un hort. En temps moderns el cens es va convertir en diners o sous. Ben aviat els senyors feudals van adquirir terrenys a les sagreres o a prop d'elles per intentar influir sobre aquestes propietats. La primera notícia sobre la sagrera de Santa Eugènia és del 1163 quan Bernat Soler fa testament i diu que posseïa sagrers o graners a la sagrera; una altra és del 1172 on consta que Guillem de Taradell hi tenia propietats i recollia el delme i els grans que obtenia dels terrenys vers la Serra i el Bolló. Les cases que esmenten aquests documents estarien formades sovint per dues o més edificacions de planta simple o única juxtaposades. També consta que sovint es ven una part de les cases o es parli de la casa corral. La majoria d'aquests edificis solien tenir un hort al darrera si bé, també trobem que hi ha molts horts junts vers el domini de Palou o a l'indret de tramuntana i nord-oest, cap on s'ha estès la població moderna. Sovint apareixen citades diverses fonts, com la de Santa Eugènia o una altra situada al peu del Puigsacost i vers el mas Català, i també es cita una bassa del comú. Es creu que abans de la forta despoblació iniciada a mitjan segle XIV la sagrera tenia entre 12 i quinze famílies que hi residien sense comptar els cellers i els cortals que hi tenien algunes masies. Són pocs els oficis documentats pels habitants del poble, tot i que si que s'esmenta a algun ferrer i a nombrosos pagesos. La documentació a partir d'aquest moment no aporta gran cosa més que ens permeti conèixer la sagrera o la població de Santa Eugènia. Sovint apareix esmentat el Puigsacost, lloc on tenien terres diferents persones de la sagrera, el camí de la font, el camí de la Serra i de Llagostera, el call inferior i el lloc del Pedró, inicialment a ponent de l'església i on es convocaven els feligresos per tractar temes que afectaven la parròquia o parroquians. Es creu que la sagrera va quedar fortament despoblada a finals del segle XIV, tot el segle XV i part del XVI. Els fogatges diuen que l'any 1370 la part de Santa Eugènia separada de Taradell tenia 17 famílies, i segons la llista de caps de casa que al 1385 van assistir a la redempció del terme i a la seva unió com a carrer de Vic, almenys 15 eren gent de

cases de pagès, i a la sagrera només consten la família de Jaume Feliu i segurament la de Ramon Soler i Miquel Puig. Un document de 1442 confirma que al costat de l'església hi havia un important nombre de cases deshabitades, quan Ponç de Puigsec, rector de Santa Eugènia compra al ciutadà de Vic Berenguer de Pruners uns casals aterrats i uns patis o solars d'una casa amb una torre (possible residència dels Santa Eugènia abans d'entocar amb els senyors del Casal d'Heures) i uns horts a la Sagrera de Santa Eugènia. Actualment es tracta de tres habitatges isolats, dos dels quals han perdut part dels seus elements originals.

Bibliografia

DALMAU, A. (2001). Inventari d'elements patrimonials del Municipi de Santa Eugènia de Berga. Ajuntament de Santa Eugènia. Inèdit. PLADEVALL, A. (1997). Santa Eugènia de Berga. Història i vida d'un vell poble osonenc. Ajuntament de Santa Eugènia de Berga. Ed. Eumo. Vic.

